

การใช้ยาที่สมเหตุผล ดูเหมือนเป็นนามธรรม แต่มีการนำเสนอแนวทางโดยองค์การอนามัยโลก และได้มีการให้คำจำกัดความที่เผยแพร่อย่างกว้างขวาง โดยการใช้ยาสมเหตุผล หมายถึง การที่ผู้ป่วยได้รับยาที่เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพ โดยใช้ยาในสัดส่วนที่เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย ด้วยระยะเวลาการทานยาที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี ด้วยคำจำกัดความนี้ ซึ่งมีการใช้มายาวนาน อาจเหมาะสมกับบริบทการใช้ยาในสถานพยาบาลมากกว่าในชุมชน

ดังนั้น ในช่วงการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุผลเพื่อผู้ป่วย ตั้งแต่ปี 2525 องค์การอนามัยจึงได้สนับสนุนให้ประเทศสมาชิก จัดทำนโยบายแห่งชาติด้านยา โดยมีกิจกรรมสนับสนุนต่อเนื่อง มีการประชุมระดับนานาชาติ เช่น ICIUM มีองค์กรประสานงานเกิดขึ้น เช่น INRUD แต่ต่อมาเกิดความซับซ้อนในการทำงานเรื่องนี้ขององค์การอนามัยโลก ทำให้ขาดโครงสร้าง ขาดเจตน์จำนงค์ทางการเมือง มีผลให้งานการขับเคลื่อนระดับนานาชาติเป็นการทำงานที่ปราศจากธำรงจากองค์กรที่เป็นแกนกลางที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี แนวคิดการทำงานในระดับประเทศยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งมีการจัดทำนโยบายแห่งชาติด้านยา และองค์กรประชาสังคม องค์กรวิชาการนานาชาติ ในหลายประเทศ เช่น การจัดตั้ง ISIUM หรือ HAIAP

กระทรวงสาธารณสุขของไทย มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาสมเหตุผลมายาวนาน ส่วนหนึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการสนับสนุนขององค์การอนามัยโลก ฉบับที่ 1 ปี 2524 ฉบับที่ 2 ปี 2536 ฉบับที่ 3 ปี 2554 และฉบับล่าสุด คือ นโยบายแห่งชาติด้านยาและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบยาแห่งชาติ 2563-2565

ยาวิพากษ์ จุดหมายข่าวศูนย์ข้อมูลเฝ้าระวังระบบยา

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.)

กลุ่มศึกษาปัญหา (กศย.) และเครือข่ายต่างๆ

ศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและองค์การอนามัยโลก

ที่ปรึกษา - ผศ.ดร.กญ.นียดา เกียรติยิ่งอังคสิทธิ์ (กพย.) / ผศ.ดร.กญ.สุนทรีย์ น.ชัยสัมฤทธิโชค (กศย.)

บรรณาธิการประจำฉบับ - นียดา เกียรติยิ่งอังคสิทธิ์ / อภิญญา ตันทวีวงศ์ และทีมถอดบทเรียน RDU

กองบรรณาธิการ - นียดา เกียรติยิ่งอังคสิทธิ์ / อรกัญญา ภูมิภักดิ์ / วิษณุ ยิ่งยอด / อธิรักษ์ เหลาคน / เบนจมาศ บุณดาวงศ์ / จินดาพร อุปถัมภ์ / สุภาวดี เปล่งชัย / อภิญญา ตันทวีวงศ์ / นภากรณ ฐิติปัญญาวณิช / นวพร ต่อมกร-โทก / ปารธนา จันทรพันธ์ / สุธิดา แสงสว่าง

ประสานงาน - เขมิกา โตนโพธิ์กุล / ไพจิตรดา กัตติญญุต

ออกแบบรูปเล่ม - บรินัท ธีแฟรงค์ สตุดีโอ จำกัด

ติดต่อ ศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 02-218-8452

โทรสาร 02-254-5191 อีเมล: spr.chula@gmail.com เว็บไซต์: www.thaidrugwatch.org บล็อก: www.thaidrugwatch.org/blog ยูทูบ: www.youtube.com/thaidrugwatch

เฟซบุ๊ก: www.facebook.com/thaidrugwatch ทวิตเตอร์: twitter.com/thaidrugwatch

การใช้ยาสมเหตุสมผล อาจแบ่งได้ 2 ระดับคือในสถานพยาบาล และในชุมชน ซึ่งจากการปฏิบัติการจริง การใช้ยาสมเหตุสมผลในชุมชนนั้น มีความซับซ้อน และยากในการจัดการ มีการสะท้อนสภาพปัญหา และมีการเรียกร้องให้จัดการปัญหาในด้านนี้มาโดยตลอด ซึ่งนโยบายแห่งชาติด้านยาฉบับปัจจุบัน พบว่ามีแนวทางการทำงานที่มุ่งเน้นงานด้านชุมชนที่ชัดเจน โดยเริ่มจากมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 12 รับรองมติ การจัดการเชิงระบบสู่ประเทศไทยใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล โดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง ต่อมามีการพัฒนา คู่มือการทำงานระบบยาชุมชน

จาก 5 กรอบการทำงาน ตามที่ปรากฏในหนังสือคู่มือการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลในชุมชน (RDU Community) มาสู่การปฏิบัติการจริง 10 พื้นที่ต้นแบบ ที่ กพย. สนับสนุนให้ลงทำ ได้นำมาสู่ ยาวิพากษ์เล่มนี้ ที่ถอดประสบการณ์การทำงานมาอย่างกระชับ

กพย. จึงขอสนับสนุนให้กระทรวงสาธารณสุข ยินยัตนนโยบายส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุสมผล ในชุมชน โดยยกระดับการทำงาน เรียนรู้จากกรณีศึกษาที่มีการทำกระจายทั่วประเทศ รวมทั้งที่ กพย. ได้สนับสนุน 10 พื้นที่นี้ นำไปสังเคราะห์ ออกมาอีกครั้ง เพื่อขยายผลให้ครบทั่วประเทศ

เรื่องส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุสมผล คำตอบอยู่ที่ชุมชน

